

कौमारी रागिणी दय पल्ल च । एताः पूर्वाङ्गवाचे
त गीयन्ते गायनोक्तैः" उल्लिख्यते । १५ भागभेदे पुं
भा० आ० ५७ अ० ।

भैरवीचक्र न० भैरव्याः पूजनायं चक्रम् । देवीपूजायै
कुवाचारवतां चक्राकारसमूहे तद्विधिर्यथा उत्पत्तितन्त्रे
“नित्यं नैमित्तिकं काव्यं प्रकृत्याश्च दिने
दिने । कुबारे कुल्ले च तिथौ चन्दनके तथा ।
भैरव्याः कल्पितं चक्रं संस्थाप्य पूर्ववत् प्रिये । सुराणां
शोधनं कृत्याद् यथावत् परमेश्वरि । । प्रहसे भैरवी-
चक्रे सर्वे वशी हिजोत्तमाः । निहतो भैरवीचक्रे सर्वे
वशीः प्रपक् प्रपक् ।

भैरवज न० भैरवजनेव स्तार्थे अथ । १ भौषणे २ लावकस्य जटा-
भिरजो गोलापत्नं गगौ यज् । भैरवज तस्य ज्ञाताः
कषा० अथ यक्षोपः । २ भिरजो गोलापत्नं ज्ञातेषु व० व०
भैरवज न० भिरजः कर्म भैरव-स्तार्थे वा अज् । १ भौषणे भिर-
जोऽपत्नं गगौ यज् । २ भिरजोऽपत्ने पुं स्त्री० ।

भैरवज पुं व० व० भिरजो गोलापत्नं गगौ यज् तस्य ज्ञाताः
कषा० अथ यक्षोपः । भिरजगोलापत्नं ज्ञातेषु ।

भैरवज्य पुं स्त्री० भिरजो गोलापत्नं गगौ यज् । तद्गोलापत्ने
भैरवकी स्त्री भौषकस्य अथपत्यम् रज् ङीप् । भौषकस्य-
कषावां कक्षिण्याम् हरिवं० १२० अ० ।

भौक्तृ लि० भुज-भोजने अपने च टप् । १ भोजनकर्त्तरि
२ भोगकर्त्तरि च ३ लापककर्त्तरि ऐमच० । स्त्रियां ङीप् ।
३ विष्णो पुं “भ्राजिष्युर्भोजनं भोक्ता” विष्णुस० ।

भोग स्त्री भुज-भावकमादौ चज् । १ छन्दे २ दुःखे ३ सुखदुः-
खाद्यनुभवे ४ स्त्र्यादीनां भाटके ५ भाटकनाले च ६ सर्पदेहे
७ तत्फलयायाश्च अपरः । दधने ८ पात्रने १० भोजने च भेदि-
११ देहे १२ सर्पे १३ माने च शब्दरत्ना० । १४ स्त्र्यादीनां राशि-
गतिकाये “अतीतानागतो भोगो नाद्यः पञ्चदश अताः”
तिथित० । १५ भूयादीनां फलभुक्तौ भुक्तिशब्दे इयग्रम् ।
१६ विभक्त्यभेदे “कर्त्ता च देही भोक्ता च पात्रा भोजयिता
मदा । भोगो विभक्त्यभेदश्च निष्कृतिर्हस्तिरेव च” अङ्गवै०
प्र० ख० २१ अ० ।

भोगक लि० भोग+वञायां कन् । भोगकाग्नेये ततः विदा-
अपत्ने चज् । भोगक तदपत्ने पुं स्त्री० ।

भोगगृह न० भोगार्थं गृहम् । वासगृहे ऐमच० ।

भोगदेह पुं भुज्यते सुखदुःखादिकमत्र भुज-वाधारे चज्
कर्म० । पुण्यपापकर्मभोगार्थं देहे “मतेदेहं परित्यज्य

भोगदेहं प्रपद्यते” सु० त० । २ भोगवाधने देहे च
३ विह्वयरीरात्मकः तस्यैव भोगवाधनत्वात् “पञ्चमाण
मनोबुद्धिदेशेन्द्रियवसन्ति तम् । अपञ्चीकृतभूतोयं च-
क्ष्माङ्गं भोगवाधनम्” वेदान्तिनः । वांछ्यमते पञ्चमाणस्यै
पञ्चभूतमात्रा इति भेदः । स्य लदेहस्य भोगापञ्चेदक-
त्वात् उपचारात् तथात्वमिति बोध्यम् । तद्विदितिर्यथा

“मृषु देहविवरणं कथयामि यथागमम् । पृथिवी
वायुराकाशस्तेजस्तोयमिति स्फुटम् । देहिनां देह-
वीक्षणं कष्टः स्फुटिविधो परम् । पृथिव्यादिपञ्चभूतैर्वा
देहो निर्मितो भवेत् । स कल्पितो न श्वरश्च भक्त्याश्च
भवेद्विह । इहानुभवमात्राच्च यो जीयः पुरुषः कृतः ।
विभक्तिं स्रज्जदेहम्” तद्रूपं भोगहेतवे । स देहो न
भवेद्भक्त्या च्छब्दस्यो बलात्तवे । कवे न नहो देहो वा
प्रहारे छविरे कति । न शस्त्रे च न चास्त्रे च न
तीक्ष्णकण्टके तथा । तद्रूपे तद्रूपोहे तद्रूपाणाम् एव
च । प्रतप्नप्रतिपाद्ये भेदप्यत्वार्थं पतनेऽपि च । न च
दग्धो न भग्नश्च मुकुन्ते सन्नापमेव सः” अङ्गवै० प्र० २८ अ० ।

भोगपात पुं भोगं भोगवाधनमत्र पातयति पाति-अच्
उप० च० । अन्तरात्के शब्दना० ।

भोगपिशाचिका स्त्री मोने पिशाचिकेव । कुषायासु हारा-
भोगप्रस्थ पुं उत्तरस्थदेशभेदे इ० अ० १४ अ० इयग्रम् ।

भोगभूमि स्त्री भोगार्थैव भूमिः न कर्माणी । भारतवर्षाति-
रिक्ते वने “तत्रापि भारतं चोष्ठं ब्रह्मदीपे महासुने ।।
यतो हि कर्मभूमेया ततोऽप्या भोगभूमयः” विष्णुपुं
२ अंशे १ अ० ।

भोगवती स्त्री भोगः सर्पशरीरं भूम्नाऽप्यस्त्रासु मठप् मस्य
वः ङीप् । १ पातालगङ्गायाम् “भोगवती च पाताले स्वर्गे
मन्दाकिनी तथा” इति पुराणम् । २ कुमारावचरमाह-
भेदे भा० प्र० ४७ अ० । ३ नदीभेदे भा० व० १२ अ० ।
४ भोगयुक्ते लि० स्त्रियां ङीप् ।

भोगवर्द्धन पुं देशभेदे मार्क० पुं ५७ अ० ४८ अ० ।

भोगसङ्ग न० भोगार्थं वङ् । पावगृहे शब्दरत्ना० ।

भोगायतन न० इत० । स्वदेहे “भोक्तु रधिष्ठानात् भोगा-
यतननिर्मापनमप्या भूतिभावः” शां० अ० ।

भोगार्हं न० भोगमर्हति अर्ह-अच् उप० च० । १ भाष्ये
राजनि० भोग्ये श्वस्तुपाले च लि० ।

भोगावली स्त्री इत० । १ भोगवर्षी । २ स्तुतो उपचारात्
३ स्तुतिपाठके अदा० ४ नागपुरां ऐमच० ।